

การใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์
อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

THE USAGE OF THE FOUR SANGKHAHAVATTHNA PRINCIPLES OF
MONK IN THE SANGHA ADMINISTRATION AREA,
PHU KRADUENG DISTRICT

¹พระมหาศรีบุญ มหาวิโร, ²อุตร จันทวัน และ ³จารุกิตติ์ พิริยสุวัฒน์

¹Phramaha Sarunyu Mahaviro, ²Udon Chuntawan and ³Jarukit Phiriyasuvat

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

tharatron.s@gmail.com

Received: June 9, 2024; **Revised:** June 27, 2024; **Accepted:** August 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ของพระสังฆาธิการ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นการใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ของพระสังฆาธิการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) แนวทางการใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ของพระสังฆาธิการ ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ของพระสังฆาธิการ พบว่า ระดับความคิดเห็นของพระภิกษุสงฆ์ และสามเณร มีต่อพระสังฆาธิการในเขต ปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านทาน 2) ปิยวาจา 3) อุตถจริยา 4) ด้านสมานัตตตา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความคิดเห็นด้านสมานัตตตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมา คือ ด้านทาน

¹ นิสิต, หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² อาจารย์,ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

($\bar{X} = 3.98$) และด้านอรรถจริยา ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการ พบว่า พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีระดับการศึกษาบาลี และระยะเวลาในการบวช แตกต่างกัน ในภาพรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีอายุ การศึกษานักธรรม และการศึกษาทางโลกแตกต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการ พบว่า ด้านทาน พระสังฆาธิการควรมีการให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ช่วยเหลือ แนะนำสั่งสอน เอาใจใส่พระภิกษุสงฆ์ สามเณรให้มากยิ่งขึ้น ด้านปิยวาจา ควรกล่าววาจาที่เป็นกันเอง มีความสุภาพเป็นประโยชน์ต่อพระภิกษุสงฆ์ ด้านอรรถจริยา ควรมีการทำประโยชน์ ช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณะ มีจิตอาสาช่วยพัฒนาวัดวาอาราม ด้านสมานัตตตา พระสังฆาธิการควรวางตนสม่าเสมอ มีความเสมอภาค ไม่ถือตัว ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคัม และในเขตปกครองของตนเอง

คำสำคัญ: หลักสังคหวัตถุ 4 ; พระสังฆาธิการ; เขตปกครองคณะสงฆ์

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of use of the 4 principles of Sangha-vatthu by the Sangha-vatthu 2) compare opinions on the use of the 4 principles of Sangha-vatthu by the Sangha-vatthu. Classified according to personal factors and 3) Guidelines for using the 4 Sangha Vatthu principles of the Sangha. The research results found that. 1. The level of use of the 4 principles of Sangha Vatthu by the Sangha. It was found that the level of opinions of monks and novices towards the Sangha in the area. governing the Sangha in Phu Kradueng District, Loei Province, in all 4 areas, namely 1) almsgiving, 2) piyavaja, 3) atthachariya, 4) samanatta. Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 3.96$). When considering each aspect, it was found that it is at a high level in every item Arrange the average values from highest to lowest. It was found that opinions on samañattā It has the highest mean ($\bar{X} = 4.06$), followed by the charity aspect ($\bar{X} = 3.98$) and the attitude aspect ($\bar{X} = 3.97$), respectively. 2. The results of comparing the use of the 4 principles of Sangha Vatthu by the Sangha, found that monks and novices with Pali education levels And the duration of ordination is different. Overall, it is different, which is in accordance with the set assumptions. Statistically significant at the 0.05 level. As for monks and novices with the age of religious education

and worldly education are different, overall, not different which is not in accordance with the assumptions set. 3. Perspective on using the 4 Sangha Vatthu principles of the Sangha to find alms to the Sangha that will allow generosity to command sacrifice. Help find and teach the council of monks and novices to be the principles for controlling speech that is officially accepted. It is continuously beneficial to monks for the benefit of making merit. Helping with public service activities There are volunteers who help develop temples. The aspect of samaṇattā The Sangha should conduct himself regularly. Be equal, not selfish, and join in solving problems for the benefit of society. and in their own administrative area

Keywords: Principles of Sangha Vatthu 4 ; Patriarch; Sangha administrative area

บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมพระศาสดาของพุทธศาสนิกชนซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. 2552: 8) การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นแล้วการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุสงฆ์ตามพระธรรมวินัยจะเป็นการสร้างศรัทธาความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนและเป็นแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข พระสังฆาธิการมีหน้าที่ในการปกครองและบริหารคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวร โดยเฉพาะพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาของประชาชน และมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงอยู่สืบไป

ปัจจุบันการปกครองคณะสงฆ์ต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบคณะสงฆ์การปกครองคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ คือ ด้านการปกครองการศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ มหาเถรสมาคม ข้อบังคับ มติ

พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัย การลงนิคหกรรม การวินิจฉัยข้ออุทธรณ์ต่างๆ ตลอดจนการแต่งตั้ง ถอดถอนเจ้าคณะพระสังฆาธิการควบคุมดูแลให้ไปตามข้อวัตรปฏิบัติของจรรยาพระสังฆาธิการ และสถาบันคณะสงฆ์ไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้สะท้อนถึงความสำคัญในระบบการปกครองคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ วิทยาการในด้านการจัดการก้าวหน้าไปมาก คณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารแบบราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารที่คล่องตัวแบบภาคเอกชน และกิจการบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัย

การปกครองคณะสงฆ์ จึงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญเพราะถ้ามีระบบปกครองดี ศาสนาก็มีความเจริญมั่นคง การปกครองหรือการบริหารที่ดีนั้น จะต้องมีรูปแบบและวิธีการจัดการหรือมีแนวคิดซึ่งขึ้นอยู่กับการแบ่งงานมอบอำนาจและการกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่างๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน และพัฒนาการในด้านต่างๆ เพราะการปกครองสงฆ์ในปัจจุบันนี้ มีอำนาจรัฐและจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอธิกรณ์เกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบคณะสงฆ์ การปกครองคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ คือด้านการปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎระเบียบมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ มติ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัย การลงนิคหกรรม การวินิจฉัยข้ออุทธรณ์ต่างๆ ตลอดจนการแต่งตั้ง ถอดถอนเจ้าคณะพระสังฆาธิการควบคุมดูแลให้ไปตามข้อวัตรปฏิบัติของจรรยาพระสังฆาธิการ และสถาบันคณะสงฆ์ไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้สะท้อนถึงความสำคัญในระบบการปกครองคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ วิทยาการในด้านการจัดการก้าวหน้าไปมาก คณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารแบบราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารที่คล่องตัวแบบภาคเอกชน และกิจการบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัย (พิมพ์ลภัส นัสบุสย.2566 : 589) ในงานด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ภาค 8 โดยมีการบริหารจัดการตามลำดับหน้าที่ปรากฏในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 และบทบัญญัติในกฎหมายมหาเถรสมาคม มีเจ้าคณะพระสังฆาธิการทำหน้าที่บริหารกิจการคณะสงฆ์ ประกอบด้วยพระสังฆาธิการระดับ เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาสและพระเลขานุการ เพื่อช่วยให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์นั้นบรรลุจุดหมายหรือเป้าประสงค์ ใน 6 ด้าน คือ 1. ด้านการปกครอง 2. ด้านการศาสนศึกษา 3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5. ด้านการ

สาธารณูปการ และ 6. ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ จากสภาพปัญหาการทำงานไม่ต่อเนื่อง ขาดการประสานงานจากบุคคล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นผลให้การบริการกิจการคณะสงฆ์ขาดประสิทธิภาพเพราะขาดเครื่องมือหรือกลไกที่จะสนองการทำงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยเล็งเห็นปัญหาของการปกครองกิจการคณะสงฆ์ที่จะต้องมีการบูรณาการให้เท่าทันกับสภาพการณ์ปัจจุบันนั้น จึงทำให้เกิดความใคร่รู้ว่าแนวทางการปกครองกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลยเป็นอย่างไร ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำเอาผลการวิจัยไปพัฒนาพระสังฆาธิการในเขตปกครองที่ดีอยู่แล้วก็จะได้พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ส่วนที่ด้อยก็จะได้ประมวลข้อเสนอแนะให้เกิดแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามประชากรที่กำหนด ครั้งนี้ได้แก่ พระภิกษุสามเณรฝ่ายมหานิกาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย รวมทั้งสิ้นจำนวน 253 รูป

กลุ่มตัวอย่าง พระภิกษุสามเณรฝ่ายมหานิกาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย รวมทั้งสิ้นจำนวน 253 รูป โดยผู้วิจัยเลือกประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ตามวัตถุประสงค์ การวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษานักธรรม ระดับการศึกษาบาลี ระดับการศึกษาทางโลก และระยะเวลาในการบวช

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ได้แก่ 1) ด้านทาน 2) ด้านปิยวาจา 3) ด้านอัตถจริยา และ 4) ด้านสมานัตตา โดยมีระดับการวัดผล 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สูตร t-test Independent และการวิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของพระภิกษุสงฆ์ และสามเณร มีต่อพระสังฆาธิการในเขต ปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านทาน 2) ปิยวาจา 3) อัตถจริยา 4) ด้านสมานัตตา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความคิดเห็นด้านสมานัตตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมา คือ ด้านทาน ($\bar{X} = 3.98$) และด้านอัตถจริยา ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครอง คณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จำแนกส่วนบุคคล พบว่า

2.1 พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีอายุต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีระดับการศึกษานักธรรมต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีระดับการศึกษาบาลีต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม แตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.4 พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีระดับการศึกษาทางโลกต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.5 พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีระยะเวลาในการบวชต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม แตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการ พบว่า 1) พระสงฆ์ควรใส่ใจในเรื่องของการสงเคราะห์ประชาชนให้มาก 2) พระสงฆ์ต้องสร้างความเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณ 3) พระสังฆาธิการต้องวางตนเป็นกลางและเป็นธรรม 4) การสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนให้มีความสามัคคีในชุมชน 5) การพูดจาของพระสงฆ์ควรมีความสำรวมระวังกายวาจาใจ 6) บทบาทพระสงฆ์ต้องช่วยเหลือสังคม ชุมชน และประเทศชาติ 7) ในปัจจุบันพระสงฆ์ต้องมีจุดเด่นในการทำงานกับชุมชน 8) การทำงานตามภารกิจของคณะสงฆ์ 6 ด้าน ต้องชัดเจน

4. แนวทางส่งเสริมการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการ มีดังนี้

4.1 ด้านทาน พระสังฆาธิการควรมีการให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยการให้สิ่งของ เช่น อุปกรณ์การเรียน หรือทุนการศึกษา เป็นต้น หรือให้ความรู้ และแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรีตั้งใจ สนใจดูแลเอาใจใส่ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณรในเขตปกครองให้มากยิ่งขึ้น รวมถึงการจัดให้มีการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุ และสามเณร ให้ได้ศึกษาเล่าเรียนตามสำนักเรียนและด้วยการมีความโอบอ้อมอารีก็จะช่วยผูกใจคนหรือพระภิกษุสงฆ์ และสามเณรไว้ได้ โดยเชื่อฟังและปฏิบัติดีตามคำสั่งสอน คำแนะนำ อยู่ในระเบียบวินัยอันดีงาม ซึ่งการทำทานจะไม่สูญเปล่า ผู้ที่ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน หรือเป็นการให้สิ่งของแก่คนที่ควรให้หมายความว่า คนเราเกิดมามีชีวิตอยู่ได้ก็เพราะอาศัยการให้จะเห็นได้ชัดก็ คือบิดา มารดา ให้ปัจจัยดำรงชีพทุกอย่างแก่บุตรธิดา ครูอาจารย์ ให้วิชาความรู้แก่ลูกศิษย์ ซึ่งการให้ของมีอยู่ 2 อย่าง คืออามิสทานให้วัตถุสิ่งของ กับ ธรรมทาน ให้ธรรมหรือวิชาความรู้แก่ผู้อื่น การให้ปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สิ่งของของตนแก่บุคคลอื่น ด้วยเห็นว่าสิ่งของที่ตนเสียสละไปนั้นจะเป็นประโยชน์แก่

ผู้รับ เป็นการแสดงความมีน้ำใจและเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจของมิตรสหาย หรือบริวารไว้ได้ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญการให้ไว้มากมา กล่าวคือ ทานบารมี หมายถึง การให้หรือสละสิ่งต่างๆ ของตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังแทน แม้ด้วยเหตุแห่งชีวิต ทานบารมี แบ่งออกเป็น 3 ชั้น

- 1) ทานบารมี ได้แก่ ทานที่บำเพ็ญด้วยการสละทรัพย์สินภายนอก (วัตถุสิ่งของ)
- 2) ทานอุบารมี ได้แก่ ทานที่บำเพ็ญด้วยการสละอวัยวะ เลือด เนื้อ
- 3) ทานปรมัตถบารมี ได้แก่ ทานที่บำเพ็ญด้วยการสละชีวิต เป็นต้น

4.2 ด้านปิยวาจา พระสังฆาธิการควรกล่าววาจาที่เป็นกันเอง มีความสุภาพไพเราะ อ่อนหวานอย่างพอดีพองาม มีทางเสียงตามความเหมาะสม และควรกล่าววาจาที่ทำให้เกิดความสมานสามัคคีซาบซึ้งใจ ทำให้เกิดไมตรีรักใคร่กันนับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วย เหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือการมีวาจาเป็นที่รัก เป็นที่คู่ดูดีมีจิตใจของผู้ฟัง มีวาจาสุภาพอ่อนหวานชวนฟัง เป็นวาจาที่ไม่หยาบคายและก่อให้เกิดประโยชน์ การมีปิยวาจามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการผูกมิตรหรือรักษาน้ำใจมิตร บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นทูต หรือเป็นตัวแทนของประเทศในการเจรจาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ จะต้องมีความรู้ในการใช้คำพูดอย่างดีเยี่ยม เพราะถ้าหากใช้คำพูดที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้ประชาชนและประเทศชาติสูญเสียผลประโยชน์ได้ ซึ่งแต่ละกลุ่มที่ได้จัดตั้งขึ้นมาจะมีการแบ่งหน้าที่กันและสิ่งที่จะต้องขาดเสียไม่ได้คือฝ่ายประชาสัมพันธ์ หากฝ่ายประชาสัมพันธ์พูดจาไม่ดี ถึงโครงการหรือกิจกรรมจะดีแค่ไหนก็ไม่สามารถที่จะโน้มน้าวจิตใจของสมาชิกกลุ่มได้ หรือพระสังฆาธิการควรมีการใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ และถ้อยคำที่มีประโยชน์ พูดด้วยถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ รู้จักกล่าวขอโทษ รู้จักกล่าวขอบคุณ ซึ่งผู้ปฏิบัติได้ยอมทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูดจูงใจให้ละเว้นความชั่ว ทำให้การงานสำเร็จเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการงานอย่างยิ่ง ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษย์สัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น วิธีการที่จะพูดให้เป็นปิยวาจานั้น จะต้องพูดโดยยึดถือหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ เป็นต้น

4.3 ด้านอัตถจริยา พระสังฆาธิการควรมีการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ และการทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ตลอดถึงช่วยเหลือปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม หรือการประพฤติประโยชน์ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณะ มีจิตอาสาช่วยพัฒนาวัดวาอารามในเขตปกครองของตนให้มากยิ่งขึ้น รวมถึงการดำเนินกิจการสาธารณประโยชน์ เพื่อช่วยเหลือแก่คนในชุมชน ให้ได้รับการพัฒนาที่ดี หรือ พระสังฆาธิการควรการประพฤติดีเป็นประโยชน์ ซึ่งหลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนตน 2 ด้าน คือการทำตนให้เป็นประโยชน์ และการทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ตลอดถึงช่วยเหลือปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม คือ 1) การทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึง ทำตนให้มีคุณค่าใน

สังคมที่ตนอาศัยอยู่ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมเป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษา เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ตลอดนี้เป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนา ตลอดไป 2) การทำในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ คือเมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้ว ก็ต้องสร้างตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่นิ่งดูดาย มีน้ำใจไมตรีต่อกัน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามสติกำลังทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น จากที่กล่าวมาพระสังฆาธิการควรปฏิบัติตนตามแนวทางอรรถจริยาอย่างท่องแท้ หรือพระสังฆาธิการต้องมีการทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น (สงเคราะห์พระภิกษุ-สามเณรในเขตปกครอง และประชาชน)

4.4 ด้านสมานัตตตา พระสังฆาธิการควรวางตนสม่ำเสมอ ทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ ไม่ถือตัว ไม่หยิ่งจองหองเป็นการวางตนให้สมกับฐานะของตน ไม่เอาเร็ดเอาเปรียบผู้อื่น ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ปัญหาและร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม หรือความเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ถือตัว ความเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย คือจิตใจคงเสนาะคงวาต่อคนทั่วไป รู้จักร่วมสุขร่วมทุกข์ กับคนอื่น เห็นคนอื่นได้รับทุกข์ต้องไม่ทอดทิ้งหรือรังเกียจ เห็นคนอื่นได้ดีมีความสุขก็ไม่ริษยาแครงคบเป็นอย่างไร ต่อไปก็เป็นอย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง การวางตัวอย่างนี้ย่อมเป็นที่รักใคร่นับถือของคนทั่วไป และความมีตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่คบมิตรเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มิใช่ว่าเมื่อเห็นว่ามิตรหมดประโยชน์สำหรับตนแล้วก็เริ่มห่างเหิน หรืออึดใจคบไป การคบหามิตรจะต้องคบด้วยความจริงใจและมีความเสมอต้นเสมอปลาย ทั้งในยามที่มิตรรุ่งเรืองและในคราวตกต่ำ ซึ่งพระสังฆาธิการควรปฏิบัติกับพระภิกษุสามเณรในเขตปกครองแบบการร่วมสุขร่วมทุกข์ แง่นี้เป็นลักษณะสำคัญของสมานัตตตา ที่จะทำให้นุชชยอยู่ร่วมกันด้วยดี เมื่อเราอยู่ร่วมสังคมเดียวกับเขา ก็ร่วมสุขร่วมทุกข์ กัน โดยมีความหมายครบมาทุกแง่ตั้งแต่สามข้อแรก ความเสมอภาคจึงจะสมบูรณ์ แล้วก็ไม่ใช่เสมอภาคกันเฉย ๆ ยังช่วยเหลือดูแลกันด้วย ทาน ปิยวาจา และอรรถจริยา ครบทุกด้าน ทุกสถานการณ์ แล้วก็ไม่ใช่มีเพียงแค่การแสดงออกภายนอก แต่การแสดงออกนั้นมาจากใจจริง โดยมีคุณธรรมในใจเป็นฐานที่มาอีกด้วย ทั้งเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ดังนั้น ความเป็นผู้วางตนสม่ำเสมอ หรือเสมอต้นเสมอปลาย ซึ่งหมายถึง การรักษาระเบียบวินัยอันใดที่ทุกคนพึงปฏิบัติทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อยตามหน้าที่ที่บัญญัติเอาไว้เป็นระเบียบของสถานที่ของหน่วยงานเช่น กฎระเบียบของสถาบันการศึกษา กฎระเบียบของสถานที่ราชการต่างๆ เป็นต้น

อภิปรายผล

การอภิปรายผลในครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความสำคัญการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ระดับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการ พบว่า ระดับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระสังฆาธิการ กล่าวคือ พระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย เมื่อผู้อื่นทำผิดด้วยความไม่รู้ ท่านให้อภัย และแนะนำในทางที่ถูกต้อง มีการมอบของรางวัลให้แก่ผู้อื่นในโอกาสพิเศษ และยังมีความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน และผู้อื่น โดยการแนะนำสิ่งที่ถูกต้อง มีการพูดจาสุภาพ อ่อนหวานกับเพื่อนร่วมงาน ชวนให้ปฏิบัติตาม และคอยแนะนำและให้ความรู้ที่มีประโยชน์ในการทำงาน ตอบคำถามและให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำที่นุ่มนวล สุภาพเป็นกันเอง และเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ มีจิตสำนึกในการให้บริการแก่คณะสงฆ์ อย่างเต็มความสามารถ รวดเร็วและถูกต้อง และเสนอตนเองในการช่วยเหลืองานคณะสงฆ์และชุมชนโดยไม่ต้องร้องขอ ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าพระสังฆาธิการสามารถใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง” ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัด ระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประภักดิ์ธรรมภาณีรักษ์ (จันเชียด) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1” ผลวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

ด้านทาน ระดับความคิดเห็นของพระภิกษุสงฆ์ และสามเณร มีต่อพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ด้านทาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพระสังฆาธิการ กล่าวคือ พระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย เมื่อผู้อื่นทำผิดด้วยความไม่รู้ ท่านให้อภัย และแนะนำในทางที่ถูกต้อง มีการมอบของรางวัลให้แก่ผู้อื่นในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิด เป็นต้น และยังมีความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน และผู้อื่น โดยการแนะนำสิ่งที่ถูกต้อง และท่านเคยบริจาคทรัพย์เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในขณะ ยากลำบาก ให้ความ

อนุเคราะห์และหยิบบั้นความ ช่วยเหลือแก่ผู้อื่น แสดงให้เห็นว่าพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีการให้ทานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนทร ธรรมวโร (บุญคง) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง” ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลิษา สมัครพันธุ์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ด้านปิยวาจา ระดับความคิดเห็นของพระภิกษุสงฆ์ และสามเณร มีต่อพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ด้านปิยวาจา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพระสังฆาธิการ กล่าวคือ พระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ท่านเป็นผู้พูดจาสุภาพ อ่อนหวานกับเพื่อนร่วมงาน ชวนให้ปฏิบัติตาม และคอยแนะนำและให้ความรู้ที่มีประโยชน์ในการทำงาน ตอบคำถามและให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำที่นุ่มนวล สุภาพเป็นกันเอง ถนอมน้ำใจ ไม่ดุด่าหรือกล่าวคำหยาบคาย และหักทายเป็นพูดจกัันด้วยถ้อยคำที่สุภาพอ่อนโยน แสดงให้เห็นว่าพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีปิยวาจาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนทร ธรรมวโร (บุญคง) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง” ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลิษา สมัครพันธุ์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านปิยวาจา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ด้านอัตถจริยา ระดับความคิดเห็นของพระภิกษุสงฆ์ และสามเณร มีต่อพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ด้านอัตถจริยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพระสังฆาธิการ กล่าวคือ พระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ได้เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ มีจิตสำนึกในการให้บริการแก่คณะสงฆ์ อย่างเต็มความสามารถ รวดเร็วและถูกต้อง มีการเสนอตนเองในการช่วยเหลืองานคณะสงฆ์และชุมชนโดยไม่ต้องร้องขอ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมของงานคณะสงฆ์และชุมชน

และท่านเป็นผู้ที่ชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่างๆ ของส่วนรวม แสดงให้เห็นว่าพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีอัตถจริยาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลิษา สมัครพันธ์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านสมานัตตตา ระดับความคิดเห็นของพระภิกษุสงฆ์ และสามเณร มีต่อพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ด้านสมานัตตตา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพระสังฆาธิการ กล่าวคือ พระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีการปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความเป็นกันเองอย่าง เสมอต้นเสมอปลาย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นกันเอง ไม่ ถ้าวัวเข้ากับคนได้ทุกระดับ และท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับคณะสงฆ์และชุมชนอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์หรือผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนได้ และมีการประชุมคณะสงฆ์ยึดหลักการมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่าพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีสมานัตตตาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง” ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลิษา สมัครพันธ์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสมานัตตตา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จากการเปรียบเทียบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 5 ด้าน คือ อายุ ระดับการศึกษานักธรรม ระดับการศึกษาบาลี ระดับการศึกษาทางโลก ระยะเวลาในการบวช ผลการวิจัย การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ในภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีอายุต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระภิกษุสงฆ์ และสามเณรที่อยู่ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ไม่ว่าจะมิชช่วงอายุเท่าใดก็มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลยอย่างเหมือน ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวาทีน

กนตสีโล (บัวบุญ) (2558) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอกวนโกะ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารงาน โดยภาพรวม ไม่ แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสาน เจริญศรี (2558) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจ ของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหัตถ์ธรรมของสำนักงานเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจ ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ประเวศ อินทองปาน และคณะ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักสังคหัตถ์ 4 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอกองคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา พบว่า บุคคลที่มีอายุต่างกัน นำหลักสังคหัตถ์ 4 ไปใช้ในวิถีชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่อง การใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ของพระสังฆาธิการใน เขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอกองกระดิง จังหวัดเลย คือ ได้แนวทางการใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ของพระ สังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอกองกระดิง จังหวัดเลย ประกอบด้วย 1) ด้านทาน พระ สังฆาธิการควรมีการให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันและเอาใจใส่พระภิกษุสงฆ์ สามเณรใน เขตปกครองให้มากยิ่งขึ้น 2) ด้านปิยวาจา พระสังฆาธิการควรกล่าววาจาที่เป็นกันเอง มีความ สุขภาพและเป็นประโยชน์ต่อพระภิกษุสงฆ์ และสามเณรในเขตปกครองให้มากยิ่งขึ้น 3) ด้าน อุตถจริยา พระสังฆาธิการควรมีการประพฤติประโยชน์ ช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณะ ช่วย พัฒนาวัดวาอารามและชุมชนในเขตปกครองของตน และ 4) ด้านสมานัตตตา พระสังฆาธิการควร วางตนสม่าเสมอ มีความเสมอภาค ไม่ถือตัว ไม่เอา رأดเอาเปรียบผู้อื่น ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ปัญหา ในเขตปกครองของตน

เอกสารอ้างอิง

กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วย พระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

- ประเวศ อินทองปาน และคณะ. (2559). การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขต ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. 3(2): 27-38.
- ประสาน เจริญศรี. (2558). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของสำนักงานเทศบาลเมืองชลบุรี. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูประภัสร์ธรรมมาภิรักษ์ (จันเชียด). (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวาทีน กนต์สีโล (บัวบุญ). (2558). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอบัวป่าชุม จังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 4(1): 184-197.
- พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง). (2561). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนมจังหวัดระยอง. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิมพ์ลภัส นิสบุสย์. (2566). การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคายจังหวัดหนองคาย. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 7(1): 589-595.
- ลิษา สมัครพันธ์. (2562). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- สมนึก ภัททิยธนี. (2549). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สุวรีย์ ศิริโกคาภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี.